

EIERSKAPSKONTROLL

AKSJESELSKAPET LUNDEMO BRUK

RAPPORT

Melhus kommune

NOVEMBER 2021

EK 1019

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne eierskapskontrollen på oppdrag fra Melhus kommunes kontrollutvalg. Arbeidet er utført i perioden august 2021 til november 2021.

Kontrollutvalget skal påse at eierskapskontroll gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-4 punkt c). Eierskapskontrollen innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder Thomas Furunes, oppdragsansvarlig/prosjektmedarbeider Tor Arne Stubbe, Arve Gausen og Sunniva Tusvik Sæter. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Melhus kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Eierskapskontrollen er gjennomført i henhold til NKRFs¹ standard for eierskapskontroll, RSK 002.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i kontrollen. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt norge.no.

Trondheim 24. november 2021

Tor Arne Stubbe

Oppdragsansvarlig revisor

¹ Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

HOVEDFUNN

Revisor mener at i hovedsak er Melhus kommune sin eierstyring av Aksjeselskapet Lundemo Bruk godt ivaretatt. Konklusjonen har bakgrunn i at formannskapet fungerer som generalforsamling og sentrale politikere har dermed en god oversikt over selskapet. Imidlertid vil revisor påpeke at det er kommunestyret som er øverste myndighet i kommunen og kommunestyret bør derfor også få en årlig rapportering på selskapets status.

Det er ikke vedtatt noen eierskapsmelding så langt i inneværende valgperiode.

Revisor vil anbefale at kommunen behandler den pålagte eierskapsmelding så tidlig som mulig i en valgperiode. Dette vil bidra til at det nye kommunestyret får en god oversikt over kommunens selskaper og til at man får gitt de ønskede styringssignaler. Videre vil revisor anbefale at det etableres en årlig rutine for rapportering om selskapenes måloppnåelse og utfordringer til kommunestyret. En årlig rapportering om måloppnåelse og utfordringer vil også kunne gi kommunestyret større muligheter for aktivt eierskap i sine selskaper.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Hovedfunn.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	6
1.1 Bestilling	6
1.2 Problemstillinger.....	6
1.3 Metode	6
1.4 Om Aksjeselskapet Lundemo Bruk.....	7
2 Utøvelse av eierstyring	8
2.1 Revisjonskriterier.....	8
2.2 Utøvelse av eierstyring for Aksjeselskapet Lundemo Bruk.....	8
2.2.1 Eierstrategien for Aksjeselskapet Lundemo Bruk	8
2.2.2 Eierstyringen for Aksjeselskapet Lundemo Bruk	9
2.2.3 Utvelgelse av styremedlemmer	9
2.3 Vurdering.....	10
3 Høring	11
4 Konklusjoner og anbefalinger	12
4.1 Konklusjon.....	12
4.2 Anbefalinger	12
Kilder.....	13
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	14
Vedlegg 2 – Høringssvar	16

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Melhus kommunes kontrollutvalg bestilte 22. april 2021 en eierskapskontroll av AS Lundemo Bruk. Revisor utarbeidet en prosjektplan for prosjektet som ble presentert for kontrollutvalget 10. juni 2021. Kontrollutvalget sluttet seg til problemstillingene, leveringstidspunkt og ressursrammen for revisjonen.

I en eierskapskontroll som denne ser revisor på om eierskapet utøves i tråd med føringer fra lov, forskrift, politiske vedtak og anbefalinger for god eierstyring. Kontrollen vil ikke rette seg mot selskapet, men mot kommunens eierstyring av Aksjeselskapet Lundemo Bruk, og hvordan denne utføres av eierrepresentant og formidles til kommunestyret (eier). Dette vil i praksis si at vi kontrollerer om kommunens eierutøvelse i selskapet skjer i tråd med gitte føringer.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstilling vil bli besvart i rapporten:

Utøver Melhus kommune sin eierstyring av Aksjeselskapet Lundemo Bruk i samsvar med gitte føringer og anbefalinger?

Undersøkelsen avgrenses til å belyse følgende delproblemstillinger:

- Inneholder eierskapsstrategien anbefalt informasjon om eierskapsutøvelsen i Aksjeselskapet Lundemo Bruk?
- Er eierstyringen i Aksjeselskapet Lundemo Bruk i tråd med gitte føringer inkl. kommunikasjon mellom eier og selskap?
- Er eiers utvelgelse av styremedlemmer, herunder prosess for valg og habilitetsvurderinger, i samsvar med gitte føringer?

1.3 Metode

Eierskapskontrollen er primært gjennomført ved gjennomgang av dokumenter, supplert med intervju gjennomført muntlig og skriftlig. Det er gjennomført intervjuer med ordfører i Melhus kommune og styreleder for Aksjeselskapet Lundemo Bruk.

Revisjonen mener at den valgte metoden er tilstrekkelig for å kunne gjøre en vurdering av eierstyringen til Melhus kommune i Aksjeselskapet Lundemo Bruk. En mulig alternativ metode for innsamling av dokumentasjon kunne vært å gjennomføre en spørreundersøkelse rettet mot kommunestyrets medlemmer, selskapets styremedlemmer og andre interessenter til området

som selskapet forvalter. Revisjonen vurderer imidlertid at dette ikke ville vært mulig innenfor prosjektets angitte tidsramme.

1.4 Om Aksjeselskapet Lundemo Bruk

Aksjeselskapet Lundemo Bruk (org. nr. 946 962 805) ble stiftet i 1911 og registret som AS i 1995. Selskapet ble etablert for å forvalte eiendommen gbnr. 265/1 i Melhus kommune. Lundemo Bruk er Melhus kommune sin største utmarkseiendom på om lag 50 000 mål. Kommunen ervervet selskapet fra Sør-Trøndelag fylkeskommune på bakgrunn av et politisk ønske om å sikre at denne eiendommen er i offentlig eie.

Selskapet har en aksjekapital på 250 000 kroner og Melhus kommune eier alle aksjer. Tabellen under viser en oversikt over selskapets nøkkeltall:

Tabell 1. Selskapets nøkkeltall

	2020	2019	2018
Sum driftsinntekter	434	364	389
Driftsresultat	325	169	-168
Resultat før skatt	295	131	-207
Årsresultat	292	131	-207
Sum eiendeler	5 868	5 737	5 755

Tall i 1000 kroner. Kilde: Proff.no

Styret i selskapet består av fem personer og tre varamedlemmer. Styrets leder fungerer for tiden også som selskapets daglige leder.

Følgende personer sitter i dagens styre:

- Ove Eggen (styreleder og daglig leder)
- Mikal Kvaal
- Tove Schult
- Odd Mikael Skavern
- Anja Sterten
- Anne Sørtømme (varamedlem)
- Lars Høiseth (varamedlem)
- Sandra Persdatter Dullum (varamedlem)

2 UTØVELSE AV EIERSTYRING

I dette kapittelet beskriver vi utøvelsen av kommunens eierstyring av Aksjeselskapet Lundemo Bruk.

2.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Ifølge kommuneloven skal det minst en gang i valgperioden utarbeides en eierskapsmelding med nærmere krav til innhold
- Kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden til selskapet
- Styrets kompetanse bør være tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet
- Styret bør etablere faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter
- Har styret utarbeidet en skriftlig formulering av selskapets mål

2.2 Utøvelse av eierstyring for Aksjeselskapet Lundemo Bruk

2.2.1 Eierstrategien for Aksjeselskapet Lundemo Bruk

Det er ikke vedtatt noen eiermelding for inneværende valgperiode. Sist eierskapsmelding er vedtatt i forrige valgperiode i kommunestyrets møte 18. juni 2019. Denne eierskapsmeldingen gjelder inntil ny eierskapsmelding er vedtatt. Eierskapsmeldingen inneholder, i tillegg til informasjon knyttet til Aksjeselskapet Lundemo Bruk, en redegjørelse for prinsipper for eierstyring og en oversikt over andre selskaper hvor kommunen har eierinteresser.

Ifølge eierskapsmeldingen fra 2019 skal en skriftlig formulering av bedriftens mål utarbeides av styret.

Melhus kommunes strategi for selskapet er i eierskapsmeldingen angitt som følger:

- Gjennom eierskap tar Melhus kommune et direkte ansvar for å ta vare på kultur- og naturlandskap innenfor eiendommen.
- Melhus kommune skal gjennom Lundemo Bruk AS sikre allmennheten adgang til områder egnet for friluftaktiviteter.
- Selskapet skal arbeide for utnyttelse av beiteressurser, naturbasert næringsutvikling, tilrettelegge for hytteområder, jakt, fiske og friluftsliv, gjerne i samarbeid med andre aktører.

I eierskapsmeldingen er behovet for regelmessig oppfølging vurdert til årlig orientering til formannskapet/kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.

2.2.2 Eierstyringen for Aksjeselskapet Lundemo Bruk

Kommunens årsmeldinger for årene 2018, 2019 og 2020 har egne kapitler knyttet til virksomheter utenfor kommunen. Det som rapporteres er virkningen av disse eksterne virksomhetene på kommunens utgifter, for eksempel ved overføring av midler til det enkelte selskapet. Det er ingen rapportering i årsmeldingen knyttet til selskapenes drift eller måloppnåelse. Kommunestyret mottar heller ingen annen rapportering knyttet til de selskapene som kommunen eier. I noen tilfeller har selskaper holdt presentasjoner for kommunestyret.

For et aksjeselskap er generalforsamlingen øverste myndighet, hvor alle aksjeeiere har møterett. Hos Aksjeselskapet Lundemo Bruk er det formannskapet i Melhus kommune som er generalforsamling.

Generalforsamlingen for selskapet er gjennomført 4. juni 2019, 9. juni 2020 og 11. mai 2021. Før generalforsamlingen blir offisielt satt, bruker daglig leder å ha en presentasjon av selskapet for generalforsamlingen.

Reguleringsplaner fremmet av selskapet blir behandlet i kommunestyret i tråd med plan- og bygningslovens bestemmelser. For eksempel gjelder dette reguleringsplanen for Odalen hyttefelt.

Styreleder for selskapet opplyser at strategien som står i eierskapsmeldingen for Melhus kommune, ikke er formelt formidlet til selskapet, men at han kjenner igjen formuleringen og at denne er styrende for selskapets virksomhet. Det er ikke utarbeidet noen skriftlig formulering av bedriftens mål.

Styreleder er også styreleder for selskapet Melhus Næringsareal AS, som er eid av Melhus kommune. Styreleder mener at kommunen kunne vært tydeligere ovenfor selskapene de eier. Dersom styret ikke får konkrete mål fra eier, vil styret styre selskapet etter beste evne. Eier står fritt til å bytte ut styret for selskapet dersom man ikke er fornøyd. Styreleder sitter i styret i en del private selskaper og her er eierne mer aktive.

2.2.3 Utvelgelse av styremedlemmer

Ifølge ordfører er fokuset ved utnevning av styrene i kommunens selskaper hva styret trenger av kompetanse i driften av selskapet. Tidligere var det et større fokus på politisk tilhørighet ved valg til styret.

Det er ingen formelt valgt valgkomite som er involvert i valg av styremedlemmer. Ordfører opplyser at hun fungerer som en valgkomite i samarbeid med opposisjonsleder og varaordfører.

Styreleder mener at det er viktig at man velger et styre som er optimalt sammensatt til det aktuelle selskapet, slik at eier oppnår hva man ønsker av selskapet. Tidligere har styret vært valgt basert på politisk tilhørighet. Nå er det mer fokus på at det velges styremedlemmer som har interesser i å forvalte eiendommen.

Ved behandlingen av saker som involverer et styremedlem, er det ifølge styreleder stort fokus på at dette medlemmet ikke skal delta i behandlingen av saken. Denne praksis fremkommer også av referatene fra styremøtene.

2.3 Vurdering

Det er så langt ikke behandlet noen eierskapsmelding i inneværende valgperiode. Eierskapsmeldingen fra forrige valgperiode oppfyller de krav som kommuneloven stiller. Manglende eierskapsmelding medfører at nåværende kommunestyre så langt ikke har fått muligheter til å formalisere styringssignalene til selskapet.

Det er ingen praksis for at det skjer noen årlig rapportering til kommunestyret vedrørende Aksjeselskapet Lundemo Bruk. Det er kommunestyret som er øverste eiermyndighet i kommunen og bør derfor få en årlig rapportering angående selskapet. Formannskapet fungerer som generalforsamling for selskapet og får dermed en årlig rapportering fra selskapet.

Ved utvelgelsen av styrene er intervjuobjektene enige om at man nå har et større fokus på å velge medlemmer som har en kompetanse som passer til selskapet. Revisor mener at selskapets behov bør være styrende for den kompetanse som velges inn i selskapet. Retningslinjer for kompetanse for det enkelte styret bør vedtas av kommunestyret. Imidlertid vil revisor påpeke at også politisk erfaring vil kunne være en viktig del av kompetanse for styret i et selskap. Dersom det er aktive politikere som sitter i styret, vil dette kunne medføre utfordringer knyttet til habilitet hvis saker fra selskapet skal behandles i kommunestyret. Revisor er positiv til at styret har etablert rutiner for å håndtere eventuelle utfordringer knyttet til habilitet.

3 HØRING

En foreløpig rapport ble sendt på høring til ordfører i Melhus kommune og styreleder i Aksjeselskapet Lundemo Bruk. Revisjon Midt-Norge SA mottok svar fra styreleder den 23.11.21 og fra ordfører 24.11.21. Høringssvarene er vedlagt rapporten (vedlegg 2). Høringssvarene har ikke medført endringer i rapporten.

4 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

4.1 Konklusjon

Revisor mener at i hovedsak er Melhus kommune sin eierstyring av Aksjeselskapet Lundemo Bruk godt ivaretatt. Konklusjonen har bakgrunn i at formannskapet fungerer som generalforsamling og sentrale politikere har dermed en god oversikt over selskapet. Imidlertid vil revisor påpeke at det er kommunestyret som er øverste eier i kommunen og kommunestyret bør derfor også få en årlig rapportering på selskapets status.

Det er ikke vedtatt noen eierskapsmelding så langt i inneværende valgperiode.

4.2 Anbefalinger

Revisor vil anbefale at kommunen behandler den pålagte eierskapsmelding så tidlig som mulig i en valgperiode. Dette vil bidra til at det nye kommunestyret får en god oversikt over kommunens selskaper og til at man får gitt de ønskede styringssignaler. Videre vil revisor anbefale at det etableres en årlig rutine for rapportering om selskapenes måloppnåelse og utfordringer til kommunestyret. En årlig rapportering om måloppnåelse og utfordringer vil også kunne gi kommunestyret større muligheter for aktivt eierskap i sine selskaper.

KILDER

Følgende kilder er benyttet i forbindelse med denne eierskapskontroll:

- Verifiserte intervju fra eierrepresentant Melhus kommune og styreleder for Aksjeselskapet Lundemo Bruk
- Saksdokumenter knyttet til politiske saker, tilgjengelige på Melhus kommune sin hjemmeside

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Melhus kommunes strategi for selskapet

Av kommunens eierskapsmelding fremgår at styret skal utarbeide en skriftlig formulering for av selskapets mål. Behovet for regelmessig oppfølging skal skje gjennom årlig orientering til formannskapet/kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.

- Gjennom eierskap tar Melhus kommune et direkte ansvar for å ta vare på kultur- og naturlandskap innenfor eiendommen
- Melhus kommune skal gjennom Lundemo Bruk AS sikre allmennheten adgang til områder egnet for friluftaktiviteter
- Selskapet skal arbeide for utnyttelse av beiteressurser, naturbasert næringsutvikling, tilrettelegge for hytteområder, jakt, fiske og friluftsliv, gjerne i samarbeid med andre aktører

Kommunelovens krav til eierskapsmelding

Ifølge kommuneloven § 26-1 skal kommunen minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- a) Kommunens prinsipper for eierstyring
- b) Oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter hvor kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser
- c) Kommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b

KS anbefalinger om eierstyring

KS anbefaler at kommunestyret får en årlig rapport om tilstanden for selskapene, med informasjon om økonomi, spesielle saker osv. (KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, anbefaling nr. 4)

Opplæring av kommunestyret og eierrepresentanter

KS anbefaler at eier gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene. (KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, anbefaling nr. 9)

KS anbefaler at eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse. (KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, anbefaling nr. 12)

KS anbefaler at eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret i selskapet bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse. (KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, anbefaling nr. 12).

Rutiner for oppfølging og rapportering

KS anbefaler at kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene, i tillegg til den pålagte eierskapsmelding i henhold til kommuneloven § 26-1. (KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, anbefaling nr. 4).

KS anbefaler at det holdes jevnlige eiermøter mellom kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er et uformelt og uforpliktende møte der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Eierstyring skal formelt skje i representantskapet eller generalforsamlingen. (KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, anbefaling nr. 6)

KS anbefaler at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styrer i selskaper. (KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, anbefaling nr. 15).

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Høringssvar fra Aksjeselskapet Lundemo Bruk

Revisjon Midt Norge SA
v/ Thomas Furunes

Dato 23.11.2021

Ad Eierskapskontroll Aksjeselskapet Lundemo Bruk.

Jeg viser til deres utkast til rapport for eierskapskontroll for Aksjeselskapet Lundemo Bruk.

Utkast til rapport gir etter min oppfattelse et rettmessig bilde, og innhold, av eierstyringen utført av Melhus Kommune, som eier av selskapet AS Lundemo Bruk.

For øvrig vil jeg bekrefte noe uformell kontakt gjennom året mellom selskapet og politisk ledelse. Dette er ikke dokumentert i form av referater eller notater.

AS Lundemo Bruk

Ove Eggen
Daglig leder / styrets leder

AS Lundemo Bruk, adr.: Postboks 19, 7221 Melhus
Telefon: +47 918 19 500
E.post: lundemobruk1911@gmail.com

Organisasjonsnummer: 946 962 805
Bankktonr.: 4230 56 47157
Hjemmeside: www.lundemobruk.com

Re: EK 1019 Aksjeselskapet Lundemo Bruk - Høring av rapport

Jorid Oliv Jagtøyen <Jorid.Oliv.Jagtøyen@melhus.kommune.no>

Til Thomas Furunes

Kopi Ove Eggen

Svar Svar til alle Videre send

ons. 24.11.2021 11:32

Du videresendte denne meldingen 24.11.2021 11:55.

image001.jpg 2 KB	image002.png 5 KB
image001.jpg 2 KB	image002.png 5 KB
RevisjonMN_eierkapsrevisjon_uttalelse.pdf	

Jeg mener rapporten gir et rettmessig bilde.

Har ingen spesielle kommentarer.

Lundemo Bruk er et lite selskap, jeg mener vi har den kontakt vi har behov for, det er kort veg mellom styleder/daglig leder og ordfører.

Og det jobbes etter intensjonen i selskapet.

Jorid Jagtøyen
Ordfører

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no